

»Dober dan, Koroška«

S tem pozdravom se začenjajo na avstrijski državni televiziji oddaje v slovenskem jeziku. Prva takšna oddaja je bila v nedeljo, 2. t.m., in je trajala 20 minut. Slovenske televizijske oddaje so odslej na sporedu vsako nedeljo in trajajo po 20 minut, vendar je predvideno, da bodo postale polurne.

»Naš tednik«, ki je glasilo Narodnega sveta koroških Slovencev, v enem svojih zadnjih komentarjev piše, da gre »nedvomno za zgodovinski trenutek«, ker »se je nekaj premaknilo v prizadevanjih za izboljšanje položaja« na Koroškem. Avstrijska radiotelevizijska ustanova je s slovensko televizijsko oddajo naredila »pomemben korak — poudarja Naš tednik — k enakopravnosti slovarske narodne skupnosti in slovenščine v javnosti«.

Silno pomembne besede je tik pred prvo slovensko televizijsko oddajo spregovoril glavni intendant avstrijske radiotelevizijske ustanove ORF Thaddäus Podgorski. Dejal je namreč, da je »jezik odločilnega pomena za ohranitev specifičnosti, kulture in samobitnosti narodne skupnosti«. »Prav mi, ki imamo opravka z medijem — je nadaljeval — ki je v precejšnji meri odvisen od jezika, si lahko predstavljamo, kakšnega pomena je jezik za identiteto vsakega človeka. Prav zaradi tega mislimo — je zaključil glavni intendant ustanove ORF — da je navzočnost slovenskega jezika v velikih množičnih medijih odločilnega pomena«.

Avstrijska radiotelevizijska ustanova je torej izpolnila obvezo, ki jo je sprejela predvsem zaradi vztrajnih in odločnih prizadevanj slovenskega državnega poslanca v dunajskem parlamentu, izvoljenega na listi Zelenih, Karla Smolleja. Ta se je zavzel za podobne oddaje tudi za ostale narodne manjšine v Avstriji. Tako so dobili svojo oddajo tudi Hrvati na Gradiščanskem. Oddaja ima naslov »Dobar dan, Hrvati«.

Ze omenjeni komentar v »Našem tedniku« ugotavlja, da je televizijska oddaja v slovenščini sad politike majhnih korakov. »Same slovenske televizijske oddaje — piše »Naš tednik« — gotovo ne bodo rešile slovenske narodne skupnosti, toda dvojezični otroški vrtci, podpora kulturi, slovenska trgovska akademija bi n. pr. znatno krepili hrbtnico koroških Slovencev«. Zato pisec članka izraža željo, da bi prišlo do ustanovitve sosveta, v katerem bi sodelovali tudi predstavniki vseh slovenskih organizacij. Dvojezični otroški vrtci, slo-

dalje na 2. strani ■

Iz delovanja Mladinske sekcije Slovenske skupnosti

Z novimi idejami in predlogi v politično življenje

V Nabrežini se je sestalo novo deželno vodstvo Mladinske sekcije Slovenske skupnosti, ki je bilo izvoljeno na deželnem kongresu 5. marca. Ocenilo je pokrajinska kongresa Mladinske sekcije, ki sta bila v Trstu in Gorici še pred deželnim. Zlasti je bilo poudarjeno dejstvo, da se je na Tržaškem pridružilo Mladinski sekciji lepo število mladih, zlasti višješolcev, ki odobravajo oblike in vsebino političnega dela MS Ssk. Za pokrajinskega tajnika je bil potrjen Marjan Breclj iz Devina, na predsedniško mesto pa je bila izvoljena dr. Ana Batagelj iz Trsta. Tudi goriški del Mladinske sekcije je obnovil vodstvo, za tajnika pa je bil izvoljen Robert Cotič iz Gorice.

Nedavni deželni kongres Mladinske sekcije je bil gotovo velika vzpodbuda za nadaljnje delo, saj sta zelo velika udeležba članov in somišljenikov ter kvalificirano predstavništvo gostujočih organizacij potrdili, da je bilo dosedanje delo pravilno zasnovano in je stranko Ssk ter idejo samostojnega političnega nastopanja približalo gledanjem in mišljenju mladih. Politični predlog o nujnosti resnejšega raz-

mišljanja o enotnih slovenskih listah, ki ga je obrazložila Mladinska sekcija Ssk, že začenja prodirati v stranki in v širši zamejski skupnosti, kar se je pokazalo zlasti na nedavnem pokrajinskem kongresu Slovenske skupnosti v Gorici, ko je bil orisan predlog o skupnem volilnem nastopu vseh Slovencev za goriški občinski svet.

Deželnemu vodstvu je njegov član Peter Rustja poročal o letošnjem seminarju MENS-a, evropske organizacije »Mladina evropskih narodnostnih skupnosti«. Prav preko te organizacije so bili navezani pomembni stiki z manjšinami iz vse Italije in Evrope. Prihodnje leto bo letni seminar MENS-a prav pri nas, v organizaciji MS Ssk, zato je deželno vodstvo že izdelalo okvirni načrt in osnutek programa.

Vodstvo je nadalje razpravljalo o pobudah v zvezi s prizadevanji za preprečitev izgradnje sinhrotrona na zemljišču pri Bazovici. Sklenilo je, da se bo mladinska sekcija še aktivneje vključevala v tovrstne pobude.

O pripravi na evropske volitve je poročal Damijan Terpin. Opozoril je na koa-

dalje na 2. strani ■

De Mita o aktualnih vprašanjih

V Milanu so 15. t.m. slovesno odprli 67. vzorčni velesojem. Častni gost je bil predsednik osrednje vlade De Mita, ki se je v svojem govoru dotaknil gospodarskih in političnih ter institucionalnih problemov italijanske družbe. Zlasti v tej tretji točki je izrekel nekaj misli in zahtev, pri čemer je izhajal iz ugotovitve, da mora moderna država imeti takšne institucionalne mehanizme, da lahko vlada uspešno opravlja svoje delo brez motenj in zavor. De Mita je poudaril, da imajo italijanske koalicijske vlade v zadnjem razdobju težave predvsem zato, ker nastajajo in obstajajo v pogojih vrojene šibkosti. Če je neka vlada v pretekli zakonodajni dobi lahko trajala skoraj štiri leta — je dejal ministrski predsednik — so za to imele zaslugo sile petih strank, ki so pokazale izreden čut za odgovornost. Ista odgovornost je tudi omogočila sedanji vladi, da je te dni doživela prvo obletnico. De Mita je potem poudaril, da predstavljajo druge industrializirane

države zgled, kako se vlada. V teh državah vlade niso odvisne od spreminjajočih se iger političnih sil, temveč je njihovo delovanje in trajanje urejeno z ustavnimi mehanizmi, ki omogočajo njihov obstoj za vse razdobje, kot ga določa ustava. To bi morali po mnenju De Mite uvesti tudi v Italiji in tega bi se morali zavedati vsi.

Ostali del De Mitovega govora na odprtju milanskega velesoja je bil posvečen problemom, pri čemer je ministrski predsednik poudaril nujnost, da se zaustavi inflacija, ker bi sicer ne mogli računati na nadaljevanje ekonomske rasti na visoki ravni. De Mita je omenil tudi polemike okrog vladnega zdravstvenega odloka in v tej zvezi izjavil, da ta odlok ne vsebuje samo spornih »ticketov«, marveč še celo vrsto drugih važnih novosti. O »ticketih« je De Mita dejal, da problem ni v tem, če naj obveljajo ali ne, marveč v tem, da so pravični. V tem pogledu je vlada pripravljena na potrebne tehnične izboljšave.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 23. aprila, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: »Miki« (Pavle Zidar - Marjana Prepeluh); 11.00 Nediški zvon; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Janez Povše: »Gost v studiu«; 14.50 Sport in glasba ter prenosi z naših prireditelj; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 24. aprila, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 »Mal' položi dar domu na oltar«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Delovni profili; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Goriški razgledi; 15.00 Homer: »Odiseja.« Epska pesnitev; 15.15 Kupujem-prodam z Vesno. Mladi in dermatolog; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Simfonični orkester Slovenske filharmonije vodi Marko Munih; pianistka Tatjana Ognjanović; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 25. aprila, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 10.10 Mladinski oder: »Starši na prodaj.« Radijska igra (Žarko Petan); 12.00 Ko študent na rajo gre; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Od Milj do Devina; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Dedek, izmisli si pravljico!«; 14.30 Iz Benečije; 15.00 Homer: »Odiseja.« Epska pesnitev; 17.00 Simfonični orkester Slovenske filharmonije vodi Marko Munih; fagotist Vojo Cesar; 18.00 »Slovensko pismo«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 26. aprila, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Moja šola radiestezijske in bioterapije; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Govorimo o glasbi; 15.00 Homer: »Odiseja.« Epska pesnitev; 15.15 Neopravičena ura; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Antologija slovenske violinske glasbe. Violinist Tomaž Lorenz, pianistka Alenka Šček; 18.00 Kratke, izmišljene in druge zgodbe Bojana Štiha; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 27. aprila, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Trst, mesto znanosti; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Glasbeni portret Urbana Kodra; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dvignjena zavesa; 15.00 Homer: »Odiseja.« Epska pesnitev; 15.15 Domača delavnica; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Naša pesem 1988; 18.00 »In exilium« — dekan Viktor Kos piše župnijsko kronika; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 28. aprila, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Iz zaprašene delavnice. Pripravlja Zorko Pelikan; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Razvoj slovenskega povojnega pesništva; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Od Milj do Devina; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Halo, kdo tam?; 15.00 Homer: »Odiseja.« Epska pesnitev; 15.15 Pogovori z Jožijem; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Glasbena kronika s Hrvaškega; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 29. aprila, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Poti, zanimivosti in lepote naše dežele; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Glas od Režije«; 15.00 Sobotni razmislek; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Koncert nagrajencev 18. republiškega tekmovalnega učencev in študentov glasbe Slovenije; 18.00 »Zamislil sem si stvar za gledališče ali potovanje skozi čas«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Z novimi idejami in predlogi...

■ nadaljevanje s 1. strani

licijo oziroma volilni kartel manjšinskih strank, ki bodo nastopale s skupno listo. Pozitivno je bil ocenjen sicer še nedokončani sporazum o tem zavezništvu in dejstvo, da bo znak manjšinske liste vseboval tudi lipovo vejico, simbol Ssk. Kot glavnega kandidata Slovencev v Italiji na tej listi Mladinska sekcija podpira in predlaga pisatelj prof. Borisa Pahorja. Mladinsko deželno vodstvo Ssk je nadalje sklepalo o nekaterih organizacijskih vprašanjih, o stikih z drugimi mladinskimi organizacijami, posebej še z Mlado KEL, novonastajajočo mladinsko organizacijo Koroške enotne liste. Mladinska sekcija Ssk bo za svoje člane in somišljenike pripravila 13. maja v Devinu družabno srečanje.

Kot zadnja točka dnevnega reda so bile na vrsti volitve deželnega tajnika in deželnega predsednika Mladinske sekcije Ssk.

Pisma bralcev

»Bodi svetloba«

V naših cerkvah na Tržaškem je v tednu pred Veliko nočjo žela velik uspeh bogoslužna meditacija »Bodi svetloba«. To doživetje besede, zvoka in ritma je v poslušalcih in gledalcih zapustilo globok vtis. Dogodek, ki je na tako nov in izviren način dopolnil ljudski misijon, bi bil zaslužil večjo pozornost in odmev v našem tisku. Ne bom se spuščala v kritično oceno predstave, pač pa bi rada izrazila nekaj misli ob tem doživetju.

Predvsem naj velja iskrena zahvala vsem, ki so sodelovali pri zamisli in izvedbi tega ambicioznega projekta. Vsi posamezni deli, ki so oblikovali predstavo — beseda, koreografija, glasba, luči in slika —, so bili vsak posebej dovršeni, obenem pa jih je režiser Adrijan Rustja zлил v lepo in učinkovito celoto. Pri tem se je posebej izkazala skupina mladih, ki je pod vodstvom Janeza Mejača naštudirala koreografijo. Umetniško dovršeno je zvenela tudi Beseda v izvedbi igralcev Radijskega odra. Upam, da se bo ta skupina, ki je bila toliko desetletij nepogrešljivi prijatelj večerov ob radijskih sprejemnikih, ponovno oglasila tudi po Radiu Ts A. Ob koncu naj izrazim željo marsikaterega vernika. Zeleli bi namreč, da bi to delo ponovili še v kakšni tržaški cerkvi. Marsikdo si iz enega ali drugega vzroka predstave ni mogel ogledati, marsikdo pa bi jo rad še enkrat videl.

Mariza Sancin

Soglasno je bil na mesto deželnega tajnika potrjen Damijan Terpin, za deželnega predsednika pa David Slobec. Razprave in volitev so se udeležili: David Slobec, Marjan Breclj, Fabio Pahor, Peter Rustja, Aleksander Kosič, Robert Cotič, dr. Ana Bagatelj, Peter Gerdo in Damijan Terpin.

—o—

Evtanazija na Dunaju

Avstrijska policija in sodne oblasti nadaljujejo s preiskavo v zvezi s primeri evtanazije v dunajski bolnišnici Lainz. Kot znano, so bile aretirane 4 bolničarke, ki so obtožene, da so odgovorne za smrt 48 pacientov. 24 zdravnikov pa je bilo zaslišanih, ker so preiskovalci hoteli vedeti, ali so bili obveščeni o delovanju že omenjenih bolničark. Preiskovalci ne dajejo nobene izjave, v dobro obveščenih krogih pa se govori, da je nasilne smrti umrlo 69 ljudi. Namestnik republiškega prokuratorja je izjavil, da je odredil, naj se izvede obdukcija številnih trupel.

V časnikarskem krožku na Dunaju je bila tiskovna konferenca, ki jo je priredil primarij Pesendorfer, ki ga je bil dunajski župan odstavil v pričakovanju, da se pojasni celotna zadeva. Primarij Pesendorfer je izjavil, da je že pred letom dni zahteval preiskavo o smrti starejše ženske, ker se mu je njena smrt zdela sumljiva. Oblasti pa niso sprejele njegove zahteve. Primarij je hkrati poudaril, kako je vse zdravnike, ki so mu bili podrejeni, pozval, naj vestno opravljajo svoje delo. Predsednik zbornice zdravnikov Neumann je zahteval popolno rehabilitacijo primarija Pesendorferja in je dejal, da je v tej zvezi imel pred dnevi daljši pogovor z dunajskim županom.

—o—

Romunski predsednik Ceausescu je sporočil, da je njegova država poravnala ves dolg v tujini. Dolg je znašal enajst milijard dolarjev.

»DOBER DAN, KOROŠKA«

■ nadaljevanje s 1. strani

venska trgovska akademija in podpora kulturi so predvideni v paketu, ki so ga sprejele avstrijske politične sile, ko je državni poslanec Smolle pristal na zakonski osnutek glede šolstva na Koroškem.

Zadolženost držav Latinske Amerike

V Granadi v Španiji se je končalo zasedanje zunanjih ministrov članic Evropske gospodarske skupnosti in zunanjih ministrov držav iz Latinske Amerike. Za Latinsko Ameriko so bili prisotni predstavniki Argentine, Brazilije, Urugvaja, Venezuele, Kolumbije, Peruja in Mehike. Zadolženost teh držav znaša skupno 460 milijard dolarjev. Na zasedanju so sklenili, da bodo zunanji ministri držav EGS izoblikovali načrt, ki ga bodo predložili vrhunskemu srečanju sedmih industrijsko najbolj razvitih držav. To zasedanje bo od 14. do 16. julija v Parizu.

Predsednik Evropske komisije Delors je izjavil, da bi načrt, ki naj bi postopno odpravil zadolžitev držav tretjega sveta, upošteval trgovinsko in finančno dejavnost ter valuto. Italijanski zunanji minister Andreotti je navedel primer Italije, ki v odnosih z državami v razvoju nudi pomoč tistim bankam, ki imajo največje kredite v tujini, pri čemer država tem bankam nudi davčne olajšave. Italija je poleg tega pripravljena prispevati več finančnih sredstev v sklade mednarodnih organizacij ter bo še dalje podpirala sodelovanje na dvostranski ravni.

»SOLIDARNOST« ZMAGUJE

Poljski neodvisni sindikat Solidarnost, ki je po sedmih letih ponovno dosegel pravno priznanje in s tem veliko moralno in politično zmago, je že na delu, da tudi na zunaj obnovi svojo organizacijo po vsej državi. Sindikat, ki ga je general Jazuzelski decembra 1981 prepovedal in katerega aktivisti so prve čase izrednega stanja na Poljskem napolnili zapore, je ves čas ohranil podtalno strukturo, ki je vzdržala vse pritiske. Zgodovinski vodja Solidarnosti Walesa je zdaj pozval somišljenike, naj obnovijo sindikat po tovarnah in v vseh krajih ter naj se pripravijo na volitve za podporo kandidatom, ki bodo blizu Solidarnosti in ki bodo jamčili za delo v korist demokratizacije, kakršno je vlada obljubila ob sklentivi sporazuma s Solidarnostjo po pogajanjih ob okrogli mizi. Ameriški predsednik Bush je napovedal širok načrt gospodarske pomoči Poljski. Izvajali pa ga bodo postopoma, kot se bodo razmere na Poljskem dejansko demokratizirale. Bush je jasno poudaril novo ameriško strategijo do komunističnih držav. Svojo pomoč jim bodo nudile le v zameno za notranjo gospodarsko in politično demokratizacijo.

—o—

»MLADINA« IN »VAL«
TER SODNE OBLASTI

Temeljno sodišče v Ljubljani je zavrnilo predlog višjega tožilca o začasni prepovedi razširjenja 14. številke »Mladine«. Zavzelo je stališče, da se lahko tisk zapleni le v primeru, ko gre za žalitev države. Sodišče v obtoženem članku ni našlo takšnih navedb. Sklep prvostopenjskega sodišča še ni pravnomočen, saj se lahko višji javni tožilec v Ljubljani še pritoži in o njegovi pritožbi odloča višje sodišče.

LEV DETELA

Zvonovi dunajski pojo

Vreme (1. aprila) cesarskemu pogrebu na Dunaju ni bilo posebno naklonjeno. Tik pred slovesno mašo zadržano v dunajski stolnici svetega Štefana je nevarno zgrmelo. Ob treh popoldne je iz počrnelega neba bliskala električna žalost. Iz oblakov je lila povodenj na številne udeležence slovesnosti, ki so prišli iz vseh vetrov nekdanje monarhije. Posebno veliko je bilo Madžarov, nekaj ljudi pa je prišlo tudi iz Trsta in Gorice. Kar dvakrat sem zadel ob skupinico Slovencev in Slovenk iz Jugoslavije. V cerkvi so medtem vpricho televizijskih kamer, ki so prenašale slovesnosti daleč v svet, donele priprošnje za umrlo v vseh jezikih avstroogrške monarhije, med drugim glasno in lepó v slovenščini, ki pa jo je dandanašnji površni televizijski avstrijski razlagalec urbi et orbi označil za hrvaščino.

Ob pol petih, ko se je vreme začuda izboljšalo, so tirolski častni strelci ponesli cesaričino krsto iz cerkve do dve in pol tone težke žalne kočije, v katero je bilo v smislu protokola vpreženih šest vrancev. Po starih dunajskih mestnih ulicah in trgih se je prvič po pogrebu cesarja Franca Jožefa I. spet pomikal žalni sprevoz s častnimi tirolskimi strelci, cesarsko-kraljevsko mestno gardo, vitezi in predstavniki glavnih evropskih plemiških družin. Udeležilo se ga je tudi več monarhov ali najožjih članov kraljevskih družin, predsednik avstrijske republike, podpredsednik avstrijske vlade, nekateri deželni glavarji, člani dunajskega diplomatskega zbora in druge osebe javnega življenja, med drugim tudi zastopniki

nekdanjih avstroogrških narodov. Hrvati so cesarici poklonili lep venec v narodnih barvah, ki je ves čas žalovanja krasil vhodno pročelje stolnice.

Krsto je ob prenosu iz stolnice na žalno kočijo obdala v smislu starodavne tradicije častna straža 13 mož s sulicami starokoroške vojvodske deželne garde iz nekdanjega tamkajšnjega glavnega mesta Št. Vid ob Glini. To je velika zanimivost in dodatno opozorilo, da je stara sprva slovenska Karantanija pravzaprav tudi matična celica nekdanje podonavske monarhije.

V ospredju pozornosti so seveda bili predstavniki cesarske hiše Habsburg, predvsem Citin sin Oton in vnuk Karel. Že v cerkvi svetega Štefana sta po Mozartovem rekviemu zadoneli stara cesarska avstrijska in madžarska himna. Oglašali so se vsi cerkveni zvonovi dunajskega notranjega mesta, torej prvega okraja. Pogrebni sprevoz se je počasi pomikal mimo cesarske dvorca Hofburg, ki je danes delno preurejen v muzej, do kapucinske grobnice. Tu se je pogrebna slovesnost, ki jo je spremljalo 21 častnih topovskih strelcev, končala s popolnoma svojevrstnim obredom. Šele ko je cesaričina duša simbolično odvrгла vse zemeljske časti in se enaka vsem drugim zemeljskim grešnikom pokorno približala kapucinskim varuhom cesarske grobnice, so odprli samostanska vrata in dovolili pokop. Točno ob enainvajsetem častnem topovskem strelu je krsta dosegla dno grobnice. Ta enkratni obred sem opisal v sedmem poglavju romana »Dunajski valček za izgubljeno preteklost«, ki je lani izhajal v »Novem listu« in bo kmalu izšel v Trstu tudi v samostojni knjigi.

Čeprav so deli avstrijske in mednarodne javnosti pogreb cesarice Cite, ki v resnici ni bil uraden, kritizirali, kaže, da ni bil zadnji te vrste. Poročajo namreč, da bodo v doglednem času s portugalskega otoka Madeira, na katerem je v izgnanstvu 1. aprila 1922 umrl zaradi težke pljučnice zadnji avstrijski cesar Karel I., prenesli posmrtno ostanke monarha, ki ga žele proglasiti za blaženega, k ženi v kapucinsko grobnico. Takrat bo žalno kočijo v smislu protokola moralo vleči kar osem vrancev.

—o—

SPET POKOL NA STADIONU

Svetovna javnost je še vedno pod globokim vtisom, ki ga je v soboto, 15. t.m., naredila vest, da je tik pred nogometno tekmo na stadionu v Sheffieldu v Veliki Britaniji izgubilo življenje 95 ljudi, nad 50 pa jih je ranjenih. Zdi se, da je za pokol kriva policija, ki je dovolila, da je nekaj tisoč navijačev vstopilo v stadion, čeprav je bil ta polno zaseden. Množica na vrhu stopnišča je tako silovito pritisnila na spodnje vrste ljudi, da je popustila ograja, kar je bilo za mnoge usodno.

—o—

Ameriška uprava nasprotuje tistim, ki se zavzemajo, da bi Organizaciji za osvoboditev Palestine priznali status redne članice Združenih narodov.

O gospodarskem in kulturnem razvoju Evrope po letu 1992

V prvih aprilskih dneh je Inštitut za izobraževanje prevajalcev in tolmačev univerze v Gradcu priredil kongres z naslovom »Leto 1992 in večja Evropa«. Inštitut, ki ga od lanskega novembra vodi koroški Slovenec dr. Erich Prunč, slovenist in prevajalec, je kongres priredil predvsem v pedagoške namene. Studentje so imeli priložnost, da so se poskusili s težavami simultane prevajanja med pravim kongresom, ki je bil posvečen kulturnim in gospodarskim vprašanjem v luči vsestranskih sprememb, ki jih bo Evropi prineslo leto 1992, ko bodo padle carinske in torej dejansko tudi mejne pregrade med državami članicami Evropske gospodarske skupnosti. Vprašanje očitno zanima Avstrijo, saj se veliko govori, da bo tudi ta država zaprosila za vstop v Skupnost. Dejansko pa so avstrijske dežele, ki so članice delovne skupnosti Alpe - Jadran, že zaradi tega zainteresirane za poglobljanje vprašanj, ki zadevajo gospodarski in družbeni razvoj Evrope po letu 1992.

Organizatorji so povabili v Gradec vrsto uglednih strokovnjakov z raznih področij kulture in gospodarstva. Med drugimi so govorili kulturni ataše španskega

veleposlaništva v Avstriji, tajnik ameriškega veleposlaništva na Dunaju in drugi izvedenci. Med predavatelji je bil tudi dr. Egidij Vršaj, naš dolgoletni delovni tovariš in gospodarski izvedenec. V okviru prvega tematskega sklopa, ki je bil posvečen gospodarstvu, je Vršaj govoril o temi »Gospodarske posledice skupnega evropskega tržišča«.

V okviru sklopa o kulturnih dejavnostih velja omeniti, da so predstavili prvo številko Kulturnega koledarja delovne skupnosti Alpe-Jadran. Gre za novo dejavnost Inštituta za izobraževanje prevajalcev in tolmačev graške univerze. Studentje in njihovi profesorji bodo vsak mesec pripravili koledar najpomembnejših kulturnih prireditev v deželah delovne skupnosti Alpe-Jadran. Zbrano gradivo bodo uredili, prevedli in objavili ter razposlali glavnim občilom petnajstih dežel skupnosti Alpe - Jadran.

Kongres »1992 in večja Evropa«, ki so ga 3. in 4. aprila priredili v Gradcu, je prav zaradi zanimivosti in temeljitosti obravnavanih tem vzbudil pozornost v širši javnosti. Prerasel je zato zgolj študijske namene in priča o dobrem sodelovanju

Novi ravnatelj Hranilnice in posojilnice na Opčinah

Po nenadni smrti dr. Draga Gantarja je Hranilnica in posojilnica na Opčinah ostala brez ravnatelja.

Upravni svet se je soglasno odločil, da na mesto novega ravnatelja imenuje dosedanega podravnatelja, rag. Klavdija Brajnika, ki že dolgo vrsto let dela pri Posojilnici in najbolje pozna njen ustroj in organizacijo, njene probleme in njene možnosti razvoja, obenem pa tudi odlično pozna pravne in fiskalne predpise, ki veljajo za bančne zavode, in še posebej za združne kmečke in obrtne hranilnice in posojilnice.

Pri tej odločitvi je Upravni svet upošteval tudi dejstvo, da je gospod Brajnik že mnogokrat nadomestoval ali spremljal rav. dr. Gantarja v raznih zadevah in na različnih srečanjih in sestankih, zlasti pa ga je nadomeščal v času njegove bolezni, in je po njegovi smrti prevzel težko nalogo in odgovornost, skrbeti za redno in nemoteno nadaljevanje vsega poslovanja našega denarnega zavoda.

Na mesto podravnatelja pa je bil izvoljen rag. Aldo Štrajn, prav tako strokovnjak na bančnem področju. Gospod A. Štrajn je že nastopil službo.

SINDIKAT SLOVENSKE ŠOLE STAVKA NEUČNEGA OSEBJA

Sindikát slovenske šole sklicuje 20., 21., 26. aprila ter 27. aprila stavko slovenskega državnega neučnega osebja. Sindikat slovenske šole zahteva naslednje: 1. priznanje dvojezičnega dela (ekonomska spodbuda po členu 9 D.P.R. 209/87); 2. odpravo 7. člena 426/88 (omejevalni ukrepi za suplence v naslednjem šolskem letu).

Stavka bo potekala takole: 20. aprila: zadnje uro vsake delovne izmene; 21. aprila: prvo uro vsake delovne izmene; 26. aprila: zadnje uro vsake delovne izmene; 27. aprila: prvo uro vsake delovne izmene.

Primorska poje

V soboto, 22. aprila, bo ob 20.30 v Kulturnem domu v Trstu ZAKLJUČNI JUBILEJNI KONCERT Primorska poje 89, ki ga ob 20. izvedbi zborovske revije prirejata Zveza slovenskih kulturnih društev in Združenje pevskih zborov Primorske.

Letošnji reviji sta dala svoje pokroviteljstvo Avtonomna dežela Furlanija - Julijska krajina in Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije.

Na koncertu bo sodelovalo 5 zborov: Mešani zbor Primorec - Tabor iz Trebč in z Opčin, Moški zbor Srečko Kosovel iz Ajdovščine, Mešani zbor Hrast iz Doberdoba, italijanski Mešani zbor Santa Maria Maggiore iz Trsta in Mešani zbor Obala iz Kopra.

Med koncertom bo tudi slavnostno podeljevanje priznanj dirigentom ter posameznikom in ustanovam, ki že celih dvajset let sodelujejo na reviji.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Gostuje

SLOVENSKO MLADINSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana

A.A. Milne - Ivo Svetina

MEDVED PU

Režija Janez Pipan

v petek, 21. t.m., ob 10. uri v Kulturnem domu

Nova trgovina Zadružne kraške mlekarne na Opčinah

V Narodni ulici na Opčinah, tik ob končni postaji openskega tramvaja, so v petek odprli novo trgovino Zadružne kraške mlekarne. Odprtja so se udeležili številni člani, povablejnci in gostje, med katerimi smo opazili predsednika in tajnika Kmečke zveze v Trstu, predsednika Združne zveze Slovenije, predsednika Združne zveze dežele Furlanije - Julijske krajine, predstavnika Trgovinske zbornice, predstavnika Združenja rejcev, predsednika Kmetijske zadruge, ravnatelja in predsednika Hranilnice in posojilnice na Opčinah in več njenih članov, dolinskega župana in še mnogo drugih, ki jim je napredek naših ljudi pri srcu.

V prijetno urejeni in popolnoma novi trgovini bodo odslej — prodaja se je začela 15. t.m. — odjemalcem na razpolago poleg desetih vrst domačega sira, masla in skute, tudi domača vina naših vinogradnikov, žgane pijače, sladkarije, kava in vrsta mesnih delikatesnih izdelkov.

V priložnostnem nagovoru je predsednik Kraške mlekarne, potem ko je pozdra-

vil vse prisotne in se iskreno zahvalil vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da si je druga mogla omisliti novo trgovino, poudaril: »Ta trgovina ni naš končni cilj, marveč le ena od etap na poti za čim večje uveljavljanje proizvodov naše mlekarne kakor tudi pridelkov naših kmetov od vin do mesnih izdelkov in do domačega olivnega olja, ki ga bodo dajali novi oljčni nasadi na teh tleh.« (S. R.)

—o—

ARHITEKT PIANO BO RAZSTAVLJAL V LONDONU

Italijanski arhitekt Renzo Piano, ki je na Tržaškem znan tudi kot avtor obširnega obnovitvenega projekta za Sosljanski zaliv, je pred nekaj dnevi prejel zlato kolajno britanskega Kraljevega inštituta za arhitekturo. V utemeljitvi za dodelitev zlate kolajne je bilo med drugim rečeno, da zna arhitekt Piano tudi ob najbolj nenavadnih rešitvah ohraniti smisel za človeško razsežnost. Ob podelitvi nagrade so tudi napovedali, da bo v Londonu od 21. aprila do 23. maja na ogled razstava njegovih najzanimivejših načrtov in maket

Arhitekt Renzo Piano, ki je star 51 let, je diplomiral v Milanu in je sam ali s sodelavci uresničil več pomembnih del. Na redil je na primer načrt za letališče v mestu Kamsai na Japonskem in za podzemsko železnico v Genovi. Skupaj z britanskim arhitektom Rogersom pa je načrtoval Center Pompidou v Parizu.

»FANTJE IZPOD GRMADE« V LJUBLJANI

Moški pevski zbor »Fantje izpod Grmade« iz Devina je v sredo, 12. aprila, gostoval v Ljubljani. Odzval se je vabilu Zveze kulturnih organizacij občine Ljubljana - Bežigrad. Na večeru je sodelovalo 14 pevskih zborov in manjših vokalnih skupin. Koncert je bil v Festivalni dvorani, kjer so se pevci po koncertu ustavili v prijetnem prijateljskem vzdušju ob razgovoru in petju. Večer je še bolj utrdil prijateljske vezi med kulturnimi delavci iz občine Ljubljana - Bežigrad in kulturnimi društvi iz devinsko-nabrežinske občine.

Tržaški »Striček Vanja« v Sarajevu

Drugo polovico preteklega tedna je Slovensko stalno gledališče, ki ima sicer zdaj na repertoarju Hofmannstahlovega »Slehnika«, izkoristilo za gostovanje po Jugoslaviji in nastop na sarajevskem festivalu Malih in eksperimentalnih scen. Za gostovanje so tržaški gledališčeniki izbrali Čehovega »Strička Vanja« v režiji Dušana Jovanoviča. V sredo so bili najprej v Krškem, kjer je publika napolnila dvorano s preko 500 sedeži, dan kasneje pa v Banja Luki. Predstavo si je v bosanskem mestu ogledalo tudi lepo število vojakov, pretežno so bili slovenski fantje, ki služijo vojaški rok v mestu ob Vrbasu.

Festivalski nastopi se od običajnih predstav v marsičem razlikujejo, po eni strani vpliva na nastopajoče — in to ne samo na igralce, pač pa tudi na tehnično službo — tekmovalno vzdušje, po

drugi pa so odločitve žirije marsikdaj povsem nerazumljive, še posebej če razsodišče dokonča svoje delo še preden so bile odigrane vse predstave v tekmovalnem delu. Tako se je zgodilo, da je bilo tržaško edino od slovenskih gledališč, ki v Sarajevu ni prejelo nagrade, morda prav zaradi tega, ker je nastopilo na zadnji tekmovalni dan, ko je žirija svoje delo že skoraj v celoti končala in oddala vseh 19 nagrad. Zaradi naglice, s katero je ukrepala strokovna žirija, predsedoval ji je Dževad Karahasan, je tržaško SSG praktično nastopalo izven konkurence. To pa je še toliko bolj čudno, če spomnimo, da bodo prav tržaški gledališčeniki kot edini zastopali slovensko dramsko umetnost na novosadskem Sterijnem pozorju.

Saša Rudolf

Zadnje slovo od dr. Stojana Brajše

V soboto, 15. t.m., se je v Podgori velika množica pogrebcev poslovila od dr. Stojana Brajše, ki je januarja letos dopolnil 101. leto starosti. Pokojnik pa ni bil znan le po svoji izredni starosti, marveč tudi po tem, da je svoje dolgo življenje plodno izpolnil najprej v korist svojemu rodnemu hrvatskemu, nato pa tudi sosednjemu slovenskemu narodu.

Po izobrazbi je bil pravnik, a je že zgodaj, še kot študent, posegel v javno življenje in bil med tistimi, ki so v začetku tega stoletja položili temelje katoliškega gibanja istrskih Hrvatov. Na Dunaju je prišel v stik z Janezom Ev. Krekom, močno pa je nanj vplival tudi škof na Krku Anton Mahnič, ki mu je poveril urejevanje lista Pučki Prijatelj. Po prvi svetovni vojni se je poročil s slovensko učiteljico Stefanijo Leban iz Podgore, v Gorici je deloval kot odvetnik, hkrati pa je bil aktiven v tamkajšnjih slovenskih katoliških organizacijah. Leta 1931 je emigriral v Jugoslavijo, kjer je živel najprej v Novem mestu, Splitu in nato v Zagrebu. Po končani vojni se je vrnil v Gorico in deloval kot šolski profesor, delal je na slovenski radijski postaji v Trstu in kot prevajalec pri Zavezniški vojaški upravi. Udeleževal se je tudi kot publicist, saj je npr. leta 1926 izdal delo »Pravna čitanka« pri Društvu sv. Mohora za Istru, napisal je več slovenskih šolskih učbenikov in leta 1972 že kot upokojenec knjigo »Oporoka, menica, ček, zemljiška knjiga«, ki je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi.

Vsi, ki so se v soboto udeležili pogreba dr. Stojana Brajše, so se gotovo zavedali, da odhaja z njim v grob velik in pomemben del naše preteklosti, ki je bila burna in zelo razgibana. Pokojnik sodi v tisti rod, ki je doživel zlom Avstroogrske, prihod Italije v naše kraje, preganjanje fašističnega režima in temu sledeč odhod v Jugoslavijo, po drugi svetovni vojni pa je gotovo z zadoščenjem gledal na združitev Istre z matično domovino. Družinske razmere pa so tako nanesele, da je svoje zadnje življenjsko obdobje spet preživel v Gorici, kjer smo ga še pred leti srečevali na cesti tudi v visoki starosti živahnega in z nepogrešljivo aktovko v roki. Pogreb-

ni sprevid se je iz domače hiše v Podgori najprej usmeril v tamkajšnjo župnijsko cerkev, kjer je vodil somaševanje in pogrebni obred msgr. Oskar Simčič. Po evangeliju se je od pokojnika poslovil z občutenimi besedami dr. Kazimir Humar, ki je podčrtal njegovo zvestobo narodnim in verskim vrednotam. Trdno zasidranost v globokem verskem doživljanju ob hkratnem upoštevanju družbene stvarnosti je v razmišljanju, ki ga je podal v italijanščini, poudaril

tudi podgorski župnik. Hrvatski duhovnik Antun Hek iz Pazina, sicer urednik tamkajšnjega verskega glasila Ladonja, je prinesel zadnji pozdrav in zahvalo istrskih Hrvatov, spregovoril pa je tudi kot zastopnik reškega metropolita msgr. Josipa Pavličiča in poreško-puljskega škofa msgr. Antuna Bogetiča. Med pogrebno mašo je na koro prepeval podgorski cerkveni pevski zbor.

Po končanem mašnem obredu je pogrebni sprevid odšel na bližnje pokopališče, kjer je po zaključenih molitvah zapel še domači moški pevski zbor »Andrej Paglavec«. Pokojnikovim sorodnikom izraža ob smrti dr. Stojana Brajše občuteno sožalje tudi naš list.

Sredstva množičnega obveščanja v Benečiji

Na sedežu Kulturnega društva »Ivan Trinko« v Čedadu so raziskovalci SLORIJA — Slovenskega raziskovalnega inštituta — in Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani, Beltram, Rutar in Susič, 14. t.m. predstavili rezultate raziskave z naslovom »Množični mediji in narodnostne manjšine«. Gre za raziskavo, ki so jo izvedli leta 1985 v Nadiških dolinah in v Furlanski nižini.

Vzorec je zajel skupno 1.200 ljudi. Večina teh živi na etnično slovenskem teritoriju, ostali pa v Furlanski nižini, kjer so se naselili predvsem zaradi dela in zaposlitve. Za ta vzorec so prišli v poštev narodniki na enega treh beneško-slovenskih periodičnih glasil, se pravi »Novi Matajur«, »Dom« in »Emigrant«. Sodelavec Inštituta za narodnostna vprašanja Beltram je obrazložil metodologijo, ki so jo uporabljali pri raziskavi, medtem ko sta sodelavca Slovenskega raziskovalnega inštituta SLORI Rutar in Susič predvsem razmišljala o nekaterih rezultatih raziskave. Tako je Rutar med drugim navedel razloge, zaradi katerih so anketo razširili tudi na Furlansko nižino, kjer živi lepo število Beneških Slovencev. Rutar je pri tem opozoril, da se število prebivalstva na zgodovinskem ozemlju Benečije iz leta v leto manjša, ljudje odhajajo iz rojstnih krajev s tre-

buhom za kruhom, si iščejo dela in zaposlitve ne samo v tujini, temveč tudi v Furlanski nižini, kjer so razna industrijska in druga podjetja. Rutar je poleg tega poudaril, da slovensko beneško narečje izginja iz roda v rod in da ga zdaj govorijo le starejše osebe. Poudaril pa je nenadomestljivo vlogo krajevnega dvojezičnega tiska za ohranitev narodnostne identitete.

Raziskovalec Susič je opozoril na vlogo, ki jo igra radio in televizija, pri čemer je iz ankete razvidno, da Benečani malo poslušajo radijske oddaje v knjižni slovenščini, čeprav je kar 70 odstotkov anketirancev priznalo, da razume tudi slovenski knjižni jezik.

Rezultati ankete so objavljeni v obširni brošuri, ki je na razpolago na sedežih Slovenskega raziskovalnega inštituta v Trstu, Gorici in Čedadu. Brošura obsega nad sto strani. Po nastopih omenjenih raziskovalcev se je razvila obširna razprava, v katero so posegli tako časnikarji kot predstavniki slovenskih kulturnih in drugih organizacij v naši deželi.

—o—

UMRL JE ŽUPNIK MARIO LAVRENČIČ

V Štoblanku v Benečiji je v noči med 17. in 18. aprilom umrl znani župnik, 80-letni Mario Lavrenčič. Zadnji dve leti je bil bolan, ostal pa je v župniji, kjer je služboval vse od posvetitve leta 1934. Že pod fašizmom je stopil v vrste beneških Čedermacev, odločnih branilcev slovenske besede v javnosti in v cerkvi. Zato so ga nacionalisti napadali pred vojno, a tudi dolgo po njej. Za svoje vernike je bil ne le duhovnik, temveč tudi svetovalec, socialni in kulturni delavec. Z župnikom Cenčičem je bil med ustanovitelji in dolgo leta med uredniki lista »Dom«.

Mario Lavrenčič se je rodil leta 1908 nedaleč od Vrha pri Landarju. Tam je tudi, pred cerkvijo Svetega Duha, daroval novo mašo leta 1934. Zbrala se je taka množica, da se je novomašni pridigar Jožef Simič moral povzpeti na lipo, da so ga lahko vsi slišali. Na istem mestu je imel Mario Lavrenčič zlato mašo 15. julija 1984 in prijatelj dr. Emil Cenčič je za pridigo spet stopil na svojevrstno prižnico, košato lipo. Zlato mašo je nato ponovil še v Štoblanku, kjer je obenem praznoval 50-letnico dela med tamkajšnjimi verniki.

Pogreb župnika Lavrenčiča je bil v četrtek, 20. t.m., v Štoblanku.

Občinska kriza v Gorici - zaključena

Kriza na goriški občini se je že predolgo vlekla. Skoraj štiri mesece je že občinski svet čakal na rešitev iz zagate, ki jo je svoj čas povzročil odstop socialističnega odbornika in podžupana. Še prej pa so nastale težave v zvezi z vrnitvijo oziroma odvzom mandata s strani župana socialno demokratskemu odborniku za varstvo okolja, ki je nastal zaradi znane zadeve upepeljevalnika na meji s sovodenjsko občino.

Občinski svet se je že enkrat sestal 28. marca, da bi poravnal krizo, a do tega na prvi seji ni prišlo. Tu je le prišlo do nesprejetja odstopa župana Scarana, a niti tu niso bile enotne vse stranke nekdanje petstrankarske večine (socialisti niso glasovali v tem smislu).

Naslednja seja je bila 14. aprila. Na tej je župan dokončno umaknil rezervo in tako ostal uradno na svojem mestu. Na tej seji pa je prišlo do volitve novega občinskega odbora. Vse stranke nekdanje večine

(DC, PSI, PSDI, Ssk in PRI) so sicer zagotovile načelno podporo za ohranitev tega političnega okvira. V resnici pa sta se dve stranki — PSDI in PRI — umaknili iz večine in sklenili, da ne pošljeta svojih predstavnikov v novi občinski odbor. Tako se je torej osnovala nova večina, ki jo sestavljajo demokristjani, socialisti in Slovenska skupnost. V tem smislu je DC pridobila dva odbornika, ki nadomestita republikanca oz. socialnega demokrata. Enega predstavnika več pa so dobili socialisti, in sicer nekdanjega socialnega demokrata. V ostalem je odbor goriške občine ostal nespremenjen.

S tem se je — vsaj začasno in dobro leto pred koncem petletnega mandata — rešila dolgotrajna občinska kriza, ki sicer ne jamči popolnega in dokončnega političnega premirja. Zaradi teh premikov v Gorici so že nastali določeni pretresi v občinah Tržič in Ronke, ni pa niti gotova slika v pokrajinski upravi.

Pesnik Ciril Zlobec na videmski univerzi

Na Inštitutu za vzhodnoevropske jezike in književnosti, ki spada v sklop Fakultete za tuje jezike in slovstva videmske univerze, je bilo v sredo, 5. aprila 1989, zelo zanimivo predavanje o sedanjem »kriznem« položaju v Sloveniji in v Jugoslaviji.

Gost katedre za slovenski jezik in književnost je bil pesnik, kritik in esejist, prevajalec in podpredsednik SZDL Slovenije Ciril Zlobec.

Uglednega predavatelja je zelo številnemu občinstvu — med katerim smo opazili več furlanskih literarnih ustvarjalcev, zgodovinarjev in političnih delavcev, univerzitetnih profesorjev z različnih fakultet ter mnogo kulturnih delavcev in več duhovnikov iz Benečije, in seveda, lepo število sedanjih in bivših slušateljev slovenistike — predstavil predstojnik stolice za slovenski jezik in književnost na furlanski univerzi prof. Sergio Bonazza. O življenju in delu Cirila Zlobca, predvsem pa o njegovih prevodih iz italijanščine pa je spregovoril prof. Arnaldo Bressan.

V svojem predavanju je C. Zlobec na kratko najprej govoril o sebi in o svojem delu, prešel nato na stike in odnose med pisatelji v Sloveniji in Jugoslaviji ter — razumljivo — kritično prikazal sedanje »napeto« in »izredno« stanje v Jugoslaviji, nanizal nekaj obojestranskih očitkov, govoril o različnih pogledih na polpreteklo dobo, da so poslušalci laže doumeli različnost gledanj na načrte za rešitev trenutnih tako političnih kot ekonomskih problemov, in o perspektivah za bodočnost. Marsikaj se da glede na preteklost razumeti, a se z vsem, kar se dogaja, ne moremo strinjati, ker se ne moremo odpovedati svoji lastni suverenosti, narodni identiteti, svojemu jeziku in svoji državnosti.

Po predavanju se je razvila živahna razprava, v katero so prisotni posegali z različnimi vprašanji, s katerimi so hoteli še in še »vedeti« o odnosih med jugoslovanskimi narodi tudi na literarnem in kulturnem področju in o možnih rešitvah sedanjih žgočih problemov.

R. Petaros

Razpis literarne nagrade

Literarni oddelk koroškega radia ORF in založbe Alekto, Heyn, Kaerntner Druk - und Verlagsanstalt ter Mohorjeva založba iz Celovca razpisujejo literarno nagrado Wilhelma Rudniggerja. Razpis ne predpisuje literarne zvrsti, izraža pa željo, naj bodo besedila zabavna, satirična, groteskna, celo skurilna in kljub temu temeljita, globoka. Spodbujajo naj k razmišljanju. Prispevki v slovenščini so zaželeni. Obseg poslanih del naj ne bi presegal 10 tipkanih strani, delo pa naj še ne bi bilo objavljeno. Zadnji rok za letošnjo Rudniggerjevo nagrado poteče 29. septembra letos.

Dela bo pregledala žirija, ki jo bodo sestavljali zastopniki razpisovalcev nagrade. Avtor nagrajenega literarnega besedila bo prejel nagrado v višini 40 tisoč šilingov, kar v lirah odgovarja približno štirim milijonom. Razpisovalci nadalje obljublajo, da bodo objavili nagrajeno delo pri eni izmed udeleženihih založb.

Udeleženci natečaja naj svoje prispevke pošljejo eni izmed udeleženihih založb ali na naslov koroškega radia s pripisom, da gre za Rudniggerjevo nagrado. Interesente naj opozorimo, da ima Mohorjeva založba v Celovcu svoj sedež na ulici Viktringer Ring 26, poštna številka za Celovec pa je 9020. Sedež koroškega radia pa je v ulici Sponheimerstrasse 13 v Celovcu.

Lev Detela

Prek križa Bogu v slovo v vstajenje

Pasijonske in velikonočne verske ljudske igre

II.

Scenerija večernega mraka sredi žalosti velikega petka je še povečala sporočilo gornjih besed. Tedanji ljudje so prikazovanje Jezusovega trpljenja doživljali na naiven, nekritičen, čustveno stopnjevani način. Podoba je, da so te lastnosti tedanjih gledalcev avtorji in režiserji izkoristili na učinkovit način. Scenam Jezusovega križevga pota so velikokrat sledili prizori, ki s križanjem in vstajenjem niso v neposredni zvezi. Tako se je pred prestrašeno množico nenadoma pojavil grozljivi Antikrist, Skušnjavec in hudič. Marijo Magdaleno je skušal zavajati v greh in k slabim dejanjem. Povezal se je z Judežem in Jezusovimi morilci, tako da je za nekatere velikonočne igre značilna tudi izrazita antisemitska tendenca, vendar se je ta začela uveljavljati šele proti koncu srednjega veka. V 16. stoletju je v staro srednjeveško, duhovno čisto versko igro vdrlo veliko zunanjih elementov. Zdaj so režiserji s pomočjo prisposodnih alegorij skušali v načinu renesančne življenjske usmerjenosti odgovoriti na številna verska in filozofska vprašanja. V pasijonski igri, ki je izpričana iz Alsfelda v nemški deželi Hessen, se na primer pojavita prisposodni figuri pravemu krščanskemu Bogu zavezane Ecclesije in protikrščanske Synagoge. Tako je jasno, da človeško klavirni dogodki obračunavanja z judovstvom temeljijo tudi na določenih starih krščanskih predhodkih proti Judom, ki koreninijo v Judeževem izdajstvu in judovsko-rimskem umoru Jezusa Kristusa. V nekaterih pasijonskih igrah se je takojmenovano zlo svetá osamosvojilo in začelo uprizarjati prave vragolije. V francoskih verskih igrah so bile te posebno priljubljene. Imenovali so jih »diableries«. Na prizorišču se je vedno znova pojavil strašni hudič, da bi s krikom in vikom nastopil proti Jezusovemu vstajenju v večno življenje — z možnostjo odrešitve celotnega človeštva. Kadar hudičevo divjanje ni bilo presurovo, je učinkovalo kot kritični opomin: »Glej človek, kako boš živel, da ne boš pogubljen!«

Vse je bilo divje in izrazito, kot na gotso učinkovitih podobah Stephana Lochnerja iz cerkva v Frankfurtu, Nürnbergu ali Kölnu. Križ trpljenja na Golgati, tragika božje matere Marije pod križem, žalujoče žene in dobri angeli so kljubovali prizorom, prepolnih vprašljivih grozovitosti. Nastopali so krvniki in biriči, v poltemi pa so se že odpirala vrata peklá, kamor je, kot je znano iz apokrifov, skušnjavec gnal dušo ubogega Lazarja v večno temó, dokler mu tega ni preprečil sam dobri Jezus, ki pa je tudi sam, kot sporoča takoimenovani apokrifni Nikodemov evangelij v sestavku »Christi ad Infernos« moral do peklá. Ker je grdobij in norčij v mnogih velikonočnih igrah bilo nenadoma kar preveč, jih je Cerkev že v 16. stoletju na mnogih področjih prepovedala uprizarjati. Ponekod so se kljub prepovedim ali težavam obdržale še skozi baročni čas prav v našo sodobnost.

Sijajne pasijonske in velikonočne verske igre so izpričane od 13. stoletja iz Porenja. V samostanu Benediktbeuren so našli rokopis starih latinskih besedil »Carmina Burana«, po katerih je mednarodno pomembni sodobni nemški komponist Carl Orff ustvaril virtuozno istoimensko kompozicijo s presenetljivimi ritmi in svojevrst-

no moderniziranimi starimi folklorističnimi melodijami. V tem rokopisu se nahajajo tudi najstarejše ohranjene evropske latinske pasijonske igre in rokopis najstarejše latinske in v zgodnji srednjeveški nemščini sestavljene velike pasijonske igre. V primeri s poznejšimi barvito razgibanimi pasijonskimi igrami so teksti iz Benediktbeurena strogo poduhovljeni, resni in svečani. Postne igre iz samostana v švicarskem St. Gallnu in pasijoni iz Frankfurta ob Maini, Alsfelda v Hessnu ali Heidelbergu pa že zrcalijo spremembe prehoda iz romanike v bolj posvetno dojetno podoživetje Jezusovega trpljenja in vstajenskih skrivnosti. Podobne verske igre so izpričane tudi iz Maastrichta na Nizozemskem, iz samostana Himmelparten na Saškem, iz Sterzinga na Tirolskem, iz Bozna na Južnem Tirolskem, iz Brixna, Donaueschingena in Luzerna, iz Arrasa ali Pariza. Srednjeveške vstajenske velikonočne igre so se med drugim ohranile iz Toursa v Franciji, iz Klosterneuburga, Innsbrucka in z Dunaja v Avstriji. Rokopise starih verskih iger o Kristusovem trpljenju in vstajenju so med drugim našli v Berlinu, švicarskem Muriju, v nekdanjem nemškem Breslauu in v Osnabrücku. V španske in

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA

vabi na

KONCERT SVETOGORSKIH IN DRUGIH MARIJINIH PESMI

v župnijski cerkvi v Štandrežu, v nedeljo, 23. aprila, ob 17. uri.

Pojejo zbori iz Štandreža, Števerjana, Rupe-Peči in Doberdoba.

zlasti v stari Angliji zelo priljubljene igre o poslednji sodbi in koncu svetá so vpletali vedno znova prizore iz Jezusovega življenja.

Ob koncu 15. stoletja so se velikonočne verske igre velikokrat razvile v razvejane revije, festivale in spektakularne slovesnosti. Pasijonska igra iz Arrasa v Franciji obsega kar 24.945 verzov. Pariški pasijon, ki ga je okrog leta 1450 napisal Arnoul Gréban, je sestavljen iz 34.574 verzov s 393 vlogami, ki jih je odigralo 224 igralcev. Ta pasijon so uprizarjali pred portalom pariške stolnice Notre-Dame tudi v našem stoletju. Velikonočne revije s prizori iz več ali manj religiozno avtentičnih svetopisemskih zgodb so v 15. stoletju trajale najmanj 4 dni. Najmenitnejše velikonočne igre so uprizarjali v francoskem Valenciennesu, kjer so trajale kar 25 dni.

Cerkev je Cerkev večino velikonočnih iger zaradi norčavega ali nepravilnega podajanja verskih resnic že v 16. stoletju prepovedala, so se ponekod uprizarjanja ohranila vse do danes. V Nemčiji slove pasijonske igre z bavarskega Oberammergaua, ki so nastale kot zaobljuba po prestani epidemiji kuge v letu 1633. Ta pasijon je zadnji člen v stoletju dolgi verigi evropskih velikonočnih iger. Besedilo je doživelo več sprememb in popravkov. Leta 1970 so ga očistili zaradi premočnih antisemitskih tendenc. Do leta

dalje na 8. strani

Opravila čebelarjev v tem času

Glavna čebelarjeva opravila v tem času so, da ob ugodnem vremenu izenačuje čebelje družine, tako da zelo razvitim družinam odvzame sat ali dva pokrite zalege skupaj s čebelami brez matice in jih doda slabo razviti družini. V osiromašeni panj pa vstavi satnice. V začetku pašne sezone bomo imeli čebele enako razvite, saj se bo dobro razvita družina, ki smo ji zalego vzeli, z vložnimi satnicami še bolj razvila. Vsa ta dela naj potekajo tiho in mirno.

Cvetoče češnje bodo nudile cvetnega prahu in medicinske toliko, da bodo čebele začele graditi satnice. Imejmo jih pripravljene in vstavimo jih pravočasno. Družini odvzamemo prazen ali meden sat in satnice vstavimo tik ob gnezdju na vsako stran eno. Odvzeto satje prestavimo v plodišče. Okrog zalege odpremo pokrit med in obrnemo satje. Vsak drugi sat obrnemo tako, da je med spredaj ali pa spodaj. Čebele jemljejo več medu, matica pa zalega v vedno večjih krogih.

Ob cvetenju češenj začnemo smukati cvetni prah, seveda če smo pravočasno vstavili smukalne mreže. Tako se čebele navadijo in pripravljene pričakajo obilnejšo pelodno pašo.

Cvetni prah pobere dvakrat na teden. Sušimo ga v podstrešju na veliki iverni plošči, pokriti z debelejším papirjem. Cvetnega prahu natresemo za prst na debelo. Vsak dan ga premešamo in ko je dovolj suh, ga po 14 dneh presejemo in spravimo v plastične vrečke 2 do 3 kg ter vložimo za 4 dni v zamrzovalnik; tako uničimo jajčeca ali ličinke voščenega molja. Nato vrečke shranimo v mlečne kante, ki jih zapremo. Tako cvetni prah čaka do prodaje.

V krajih, kjer je veliko mačic, divjih češenj, borovnic, rese ali drugega medovitega cvetja, bo treba še pripraviti medišča za morebitne presežke. V medišča tudi že vstavimo satnice, te pa potem prestavljamo v plodišče v zameno za pokrito zalego. Tako zgodaj roji niso zaželeni, jih pa z oziranjem na razmere zaradi varoze vsak čebelar rad sprejme. Čebelar, ki je zaradi varoze utrpel škodo, bo panj, ki je rojil, razdelil na štiri družinice. Ker je matičnjakov dovolj, v vsako vcepi 1 do 2 matičnjaka, tako lahko nastane šest družin. Ena družina ostane v izrojenem panju, druga bo rojila, ostanejo pa mu še štirje narejenci, katere naredi s pokritimi matičnjaki.

Sedaj je čas za nakup zares zdravih družin z zdravstvenim spričevalom.

Čebelarjenje v nakladnih panjih je pravi užitek, le čebelar mora biti močan, da dvigne in preklada težke naklade. Pri delu ima čebelar vedno dovolj svetlobe. Ni res, da se čebele usujejo na čebelarja, ko odpre panj. Treba je samo zadaj z dletom privzdigniti pokrov za prst visoko in skozi špranjo pulniti nekaj dima iz kadilnika. Čebele se umaknejo med ulice, narkar snamemo pokrov. Čebele so popolnoma mirne. Tudi pri delu spustimo nekaj dima, da delamo brez težav.

V nakladnih panjih lahko čebelarimo brez matične rešetke samo v krajih, kjer imajo bogate in hitre paše, torej akacije, sončnico in podobne rastline. Čebele pa

prehitevajo matico, saj celico prej zabijejo z medom, kot jo matica zaleže. Drugače pa je na malih in dolgotrajnih pašah, ko čebele potrebujejo mesec in še več, da napolnijo medišče. Če bi čebelarili brez rešetke, bi imeli samo zelo močne družine, medu pa malo ali nič. Zato matico z rešetko omejujemo na naklado ali dve, mediščne naklade pa nastavljamo po potrebi. Če smo zazimili v dveh nakladah in so se čebele razvile toliko, da podsedajo v spodnjo naklado, gornjo naklado dvignemo. Če v spodnji nakladi satje ni lepo zaleženo, ga odstranimo in vstavimo lepega. V gnezdju poiščemo matico in jo z dvema lepima, s pokrito zalego izpopolnjenima satoma prestavimo na sredo spodnje naklade skupaj s čebelami, na vsako stran pa lepe prazne sate. Vse pokrijemo z matično rešetko, nanjo postavimo staro vališče s čebelami in zalego. Ko to opravimo, je matica v prvi nakladi z dvema satoma zalege in osmimi praznimi sati, v katere lahko nemoteno leže jajčeca. Druga naklada je polna zalege in čebel. Mlade dojilje se bodo skozi rešetko preselile k matici in negovale zalego. V drugi nakladi se bo porajala zalega, tako bo vse več praznih celic, torej prostora za med. Ta poseg opravimo 14 dni po cvetenju ive.

Če smo zazimili v eni nakladi, ravnamo takole: na podnico položimo novo naklado z osmimi lepimi sati, na sredo damo dva sata pokrite zalege za čebele in matico. Pokrijemo z rešetko in poveznemo vališče. V prvi nakladi pod matično rešetko so plodišče z matico s šestimi izdelanimi sati in štiri satnice. S tem smo dali matici dovolj prostora za zaleganje jajčec, dojiljam satja ter nabiralkam dovolj praznih

celic v dveh nakladah nad matično rešetko. Tako imamo v začetku maja družino pripravljeno. Če se nam narava nasmehne in je kaj paše, bodo čebele lepo gradile satje, družina pa ne bo mislila na rojenje, ker bo polno zaposlena. Slabše panje okrepimo iz rezerv ali slabičev. Ker lahko panj povečujemo, ni težav s prostorom.

Z. T.

—o—

NI VEČ POLICIJSKE URE

V gruzinskem glavnem mestu Tbilisiju so odpravili policijsko uro. Agencija TASS poudarja, da je položaj miren in da je skoraj redno steklo gospodarsko in šolsko življenje. Gruzinsko partijsko vodstvo je zato odpravilo nekaj omejitev. Na seji, pri kateri je sodeloval zunanji minister Ševardnadze kot zastopnik sovjetskega vodstva, so tudi ustanovili posebno varnostno silo policije in občanov, ki bo skrbela za red v mestu in po tovarnah pod neposrednim vodstvom partije.

Ševardnadze je nastopil tudi po televiziji in ponovno dokazal svoje diplomatske sposobnosti. Medtem ko je v preteklih dneh zamenjal najvišje gruzinske predstavnike in obsodil tudi opozicijske skupine, ki da so ustvarile izredno napet položaj, zaradi katerega je prišlo do krvavega nastopa vojske, je obenem obžaloval žrtve represije in napovedal strogo preiskavo. Srečal se je tudi s predstavniki opozicije in v kratkem dosegel vsaj znatno pomiritev.

—o—

Slovensko kulturno rekreativno društvo JADRO vabi na predavanje, ki bo v petek, 21. t.m., ob 20. uri na sedežu društva v Romjanu. **Dr. Pavel Medvešček** iz Nove Gorice bo govoril o temi: »Uporaba zelišč v ljudski medicini in v kuhinjski.«

Jubilejni koncert ansambla Lojzeta Hledeta

Ansambel Lojzeta Hledeta iz Števerjana je v nedeljo, 16. t.m., praznoval 20-letnico obtoja in dela, to pa je bil tudi praznik za vse, ki imajo radi igranje in petje teh veselih, ponosnih in zavednih briških Slovencev. Dvorana Sedejevega doma je bila za jubilejno prireditev premajhna za svečano razpoložene domačine, a tudi za goste in prijatelje iz drugih krajev našega zamejstva in iz Slovenije. Jubilarji so se predstavili z izborom najboljšega, kar so v dveh desetletjih igrali doma in med rojaki tudi daleč po svetu — od Slovenije pa preko Švice in Francije vse do daljne Amerike. Med valčke in polke z briškim temperamentom so se vpletale ljudske in umetne pesmi: pevsko-instrumentalni ansambel se je kar naenkrat spremenil v zborček, ki je v nekaj letih dosegel lep kvaliteten razvoj pod vodstvom Tomaža Tizona. Glavnina tega, kar smo poslušali, je že tudi na ploščah in kasetah, najnovejša kasetna pa je bila »krščena« prav ob tem jubilejnim koncertu.

»Na ta jubilej ne moremo gledati drugače kot s srcem«, je zapisala Harjet Dornik na uvodu elegantne brošure, ki je v besedi in sliki kronika dvajset let nastopanja Hledetovih fantov, poznanih tudi slo-

venski televizijski in radijski publiko ter občinstvu ptujskih festivalov narodnozabavne glasbe. Livij Valenčič, ki je briljantno povezoval prireditev, je občinstvo spomnil še na posebno zaslugi števerjanskega ansambla: na zamisel in izvedbo že 18 festivalov narodnozabavne glasbe, edinstvene zamejske prireditve, ki ima tudi dragoce vlogo prijateljskega povezovanja Slovencev ne glede na državne meje.

Jubilejna prireditev, ki se ji je poznala tudi večča roka režiserja Janeza Povšeta, je pokazala, kolikšno priljubljenost in kolikšno spoštovanje uživajo Hledetovi fantje v naši javnosti. O tem so pričali številni ustni in pismeni pozdravi s čestitkami od vseh psov. Prisrčen in izviren je bil delež prijateljev iz Škofje Loke, ki so se na odru kar pridružili števerjanskim pevcem.

Edino neubrano noto zares prijetne prireditve je predstavljal nastop humorista. Mogoče je šlo za nesporazum. Dejstvo pa je, da humoristov slog ni spadal na večer, ki je bil v svojem bistvu predvsem prazničen. Na prazniku pa bi morala tudi smeh in humor brniti na ustrezni višini. To se na žalost ni zgodilo.

S. M.

HRANILNICA IN POSOJILNICA OPČINE

Člani so vljudno vabljeni, da se udeležijo rednega občnega zbora, ki bo v prvem sklicanju dne 24.4.1989 ob 11. uri in v drugem sklicanju v

TOREK, 25. APRILA 1989

ob 9. uri v Prosvetnem domu na Opčinah, ul. Ricreatorio, 1.

DNEVNI RED

1. Poročilo upravnega sveta, prikaz in obrazložitev obračuna z dne 31.12.1988;
2. Poročilo nadzornega odbora;
3. Razprava in odobritev obračuna, poročil in predloga o razdelitvi dobička iz leta 1988;
4. Določitev višine zneska, ki naj ga doplačajo novi člani;
5. Določitev višine posojila, ki se sme podeliti posamezniku;
6. Določitev najvišje meje dolgoročnih blagajniških in podpisnih kreditov;
7. Podeljevanje jamstvenih kreditov: potrditev izdanih jamstev;
8. CARTA ASSEGNI, ADRIACARD in POS: sklepanje o pooblastilu nujenja omenjenih služb;
9. Izdajanje obrestnih bonov: potrditev sklepa upravnega sveta;
10. Potrditev imenovanja ravnatelja;
11. Določitev sejnine in honorarjev odbornikom upravnega sveta in članom nadzornega odbora;
12. Določitev števila odbornikov in izvolitev štirih novih članov upravnega sveta;
13. Izvolitev dveh članov razsodišča.

Če se kdo ne more udeležiti občnega zbora, prosimo, da pooblasti **izključno** drugega člana.

Za vstop v dvorano je obvezno vabilo.
UPRAVNI SVET

Prek križa Bogu v slovo v vstajenje

■ nadaljevanje s 6. strani

1930 so pasijon, pri katerem sodeluje domače prebivalstvo, uprizarjali pod milim nebom na vaškem pokopališču. Leta 1930 pa je tamkajšnji gledališki vodja Georg Johann Lang zgradil posebno letno gledališče. Pasijon v Oberammergau, ki je nastal iz najtežje življenjske stiske in globoke vernosti, je danes predvsem izredna privlačnost za turiste od blizu in daleč. Vsaj nekoliko pa tudi ponazarja staro tradicijo evropskih velikonočnih iger z njenimi v stoletjih nastalimi tipološkimi značilnostmi. V najstarejših pasijonih se Jezus pomika od zahoda proti vzhodu k Soncu in v vstajenska Nebesa. Ta razvojna smer od Pekla na zahodu, kjer hudič ponuja Judežu vrv, da se kot izdajalec obesi, do vzhoda, kjer pojó zbori belo oblečenih angelov, je bila popolnoma ohranjena v Luzernu, a tudi drugod. Zanimiva je več ali manj strogo določena kuliserska verskih iger, ki se kot barvite slikanice vedno znova v načinu razvejanega panoptika, okrog katerega se pomikajo gledalci, vraščajo v arhitekturo mestnega ali vaškega okolja. Sporočilo o Jezusovem trpljenju in vstajenju prekinjajo zgodbe ali legende o Mariji in svetnikih ter vložki o očakih stare zaveze in apokrifni teksti o hudiču, peklu in vragolijah. Nekateri prizori težijo k samostojnosti: ob Jezusovem grobu žalujeta na primer Marija Magdalena ter Jakobova in Jožefova mati, imenovana »druga Marija«, ta scena pa je velikokrat samovoljno dopolnjena s predstavitvijo prodajalcev dišav in mire, ki so bile potrebne, da so po tedanji navadi balzamirali truplo umrlega. Vsak prizor iz svetega pisma je pravzaprav verska drama v malem. Tako ni čudno, da umirajoči Jezus na

VEČER V DSI

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu bo v ponedeljek, 24. aprila, gost tržaški škof Lorenzo BELLOMI, s katerim bodo ocenili rezultate pred kratkim opravljenega škofijskega misijona. Srečanje bo v Peterlinovi dvorani s pričetkom ob 20.30.

križu kljub temi trenutka raste v velikonočnih verskih igrah v veselo vstajenje od smrti. Stare verske igre zato lepo ponazarjajo Odrješnikovo rast v širjave in slave večnega življenja. Jezus je vsem pastir in učitelj, njegova pasijonska smrt pa je dejanje, ki more tudi nas sneti s križa zemeljskega trpljenja in popeljati v vstajensko radost.

(Konec)

—0—

MINISTER MACCANICO SPET ZAGOTAVLJA

Minister za odnose z deželami Maccanico je pred dnevi sprejel v Rimu odposlanstvo Odbora za jezikovne manjšine v Italiji (Confemili), v katerem sta bila tudi Bojan Brezigar in Pavel Petričič. Minister je odposlanstvu dejal, da bo v najkrajšem času predložil vladi zakonski osnutek za zaščito Slovencev v Italiji. Pristavil je, da gre za organski osnutek in ne za enotno besedilo, kot so zahtevale nekatere politične sile. Izrazil je prepričanje, da bi senat lahko odobril ta zakonski osnutek že pred poletjem, da bi ga nato proučila poslanska zbornica.

ŠKEDENJ — 150-LETNICA CERKVE

Lepo sončno vreme je prispevalo, da je verska slovesnost ob 150-letnici škedenjske cerkve svetega Lovrenca privabila v nedeljo, 16. t.m., izredno veliko ljudi in da je zato praznik, ki so ga skrbno pripravili slovenski in italijanski verniki, odlično uspel. Čeprav so sodelovali tudi italijanski verniki, je praznik, po mnenju številnih prisotnih, imel izrazito slovenski značaj. Škedenjci in ljudje iz okolice so se namreč začeli zbirati še pred deseto uro. Z italijanske strani so priredili koncert godbe na pihala Refolo, ki je igrala pred cerkvijo, v domu Jakoba Ukmarja pa se je zbralo nad 50 slovenskih narodnih noš.

Philipp Jenniger

Zločinska in ne pravna država

Prevod D. L. 5

Le če bomo spomin in preteklost smatrali za del svoje nemške identitete, se bomo rešili zgodovinske teže. To velja tako za stare kot za mlade Nemce.

»Evropo družita pamet in misel, a celina se kljub temu trese, kajti misel je skokovite narave«. Tako je napisal Gottfried Ben. Danes so ti skoki kot odprte rane stalno pred našimi očmi.

Iz ozadja strahotne in zgrešene poti naše sodobne zgodovine se za nas rojeva posebna etična odgovornost. Gre za »etiko prihodnje odgovornosti«, kot nas uči Jud Hans Jonas, ki je leta 1987 prejel nagrado nemških knjigarjev.

V dobi tehnologije, množične in potrošniške družbe ni čedalje bolj ogrožen le posameznik, temveč je ogroženo celotno človeštvo. Ogrožene so naše življenjske razmere, kar pa utegne spraviti v dvom vred-

note, na katerih temelji sedanji red na Zemlji.

Grožnje so dvojne narave in vodijo v dve smeri: po eni strani grozi nevarnost atomske vojne, kar je posledica obstoječega ogromnega jedrskega potenciala, čemur je treba dodati še plazeča se trajna naravnovesja okolja, po drugi strani pa imamo velike možnosti manipuliranja, ki z genetskim pogojevanjem narave in z oblikami odločno pretiranega birokratskega vladanja lahko vodi k moralni interdikciji človeštva (tako da ne bo znalo več ločiti to, kar je moralno, od nemoralnega).

Obe grožnji zahtevata od nas, da smo budni, zlasti pri rabi oblasti. Zavedati se namreč moramo odgovornosti, ki jih imamo do prihodnjih rodov, kot tudi do tiste generacije, ki je v duhu brezmejnega in fanatične rabe oblasti znala postaviti človeka

proti človeku. Na temeljih naše države in naše zgodovine je treba graditi novo moralno tradicijo, ki naj se odraža kot človeška in moralna občutljivost naše družbe.

To na zunaj pomeni, da moramo čutiti odgovornost za kolektivni mir, za aktivni proces pomirjevanja na svetu, kar za nas vsebuje tudi pravico judovskega ljudstva, da živi znotraj varnih mej. To pomeni lojalno sodelovanje med Vzhodom in Zahodom. To tudi pomeni, da smo dolžni z jamčiti tretjemu svetu preživetje.

Na znotraj pa to pomeni, da moramo biti lojalni in strpni do bližnjega ne glede na raso, izvor in politično prepričanje. Pomeni, da moramo kazati največjo pozornost za pravice vsakogar. Pomeni, da moramo biti pozorni za socialne krivice. To končno pomeni, da moramo brezkompromisno nastopiti proti vsaki samovolji, proti vsakemu napadu na dostojanstvo človeka.

Še najpomembnejše pa je naslednje: nikoli ne bomo dovolili, da se bo našemu bližnjemu zanikala pravica, da je človek. Naš bližnjik zasluži našo pozornost, saj ima kot mi človeški obraz.

KONEC